

# "Mēs esam par godīgu konkurenci"

## KONFERENCE

BAIBA MIGLONE

Ekonomiskā krīze visus valsti ir skārusi absolūti visas tautsaimniecības nozarēs. Cēlniecība nav izņēmums un vienā ziņā — varbūt pat viena no nozarēm, ko tā skar vissmagāk.

Kā izdzīvot šajā laikā, kā saglabāt darbavietas un radīt jaunas? Kādas būs uzņēmējdarbības prioritātes, un kā pašvaldība var veicināt uzņēmējdarbību? Godīgas konkurences stimulēšana — šis bija jautājumu loks, uz ko nesēn centās rast atbildi „A. A. & Būvkompanijas” rīkotajā konferencē. Aicināto vidū bija visu piecu bijušā Madonas rajona novadu vadītāji, Valsts ieņēmumu dienesta Vidzemes nodokļu un muitas administrācijas Madonas nodaļas vadītāja Astrīda Ladīga un Rīgas Tehniskās universitātes profesors Jānis Vanags.

### Apvienošana — pamats konkurētspējas palielināšanai

— „A. A. & Būvkompanijas” ir uzņēmumu grupa, kas sniedz celtniecības, projektēšanas, grāmatveidības, darbinieku apmācības, tūrisma pakalpojumus. Šis grupa sāma veidoties 2005. gadā ar mērķi iegūt lielākus celtniecības un ugunsdrošības pasūtījumus, kā arī kopīgi izmantot juridiskos, personāla vadības, darbinieku apmācības, ekonomiskos pakalpojumus. Tās biedri ir PS „A. A. & Būvkompanijas”, SIA „MB AKVA”, SIA „Madonas būve”, SIA „MB Tikli”, SIA „A. A. Mēzmalas”, SIA „MB Būvtehnika”, SIA „Ceturtais stils”, SIA „AB Konsole”, SIA „Jēkabpils būve”, SIA „Santexo”, PS „Madonas būve & Hydrotehl”. 2008. gadā grupas uzņēmumos strādāja 156 darbinieki, savukārt 2009. gadā, neraugoties uz ekonomisko krīzi, uzņēmumos strādāja 194 darbinieki. Šis ir šā gada laika darbs vēl ir iedots 38 cilvēkiem. Lielākā daļa, 138 darbinieki, dzīvo Madonas novadā, — konferencēs sāmu nelielu pāreānciju un iekātu būvkompanijas darbībā sniedza „A. A. & Būvkompanijas” pilnvarotais pārstāvis Arvīds Apfelbaums.

— Salīdzinot mūsu apgrozība 2008. gadā bija 11 484 662 LVL, bet 2009. gada deviņos mēnešos — jau 12 425 425 LVL. Neto darba alga izmaksāja 735 188 LVL, 2009. gada deviņos mēnešos — 507 477 LVL. Vīdzaādākie nodokļi 2008. gadā samaksāti 1 098 958 LVL, 2009. gada deviņos mēnešos — 1 023 755 LVL. Nesēn iznāca „Dienas Bizness TOP 500”, kur tiek izmantoti 2008. gada finanšu rādītāji. Salīdzinot grupas finanšu rādītājus ar šajā izdevumu atspoguļotajiem, redzam, ka „A. A. & Būvkompanijas” ir 28. vietā starp lielākajām būvniecību kompānijām un 4. vietā starp entāblākajām būvniecību kompānijām. Savukārt, ja salīdzina lielākos Vidzemes uzņēmumus pēc neto apgrozījuma, mūsu būvkompanija ieņem 12. vietu, arī 2009. gada rādītāji nebūs slāktāki, — ar gandarījumu pāuda pilnvarotais pārstāvis, uāverot, ka minētie skaitļi parāda, ko var izdarīt, apvienojoties 11 uzņēmumiem

### Šobrīd veiksmeiga uzņēmējdarbība

— VID Vidzemes nodokļu un muitas administrācijas Madonas nodaļas administrācijā teritorijā faktiskie kopbudžeta ieņēmumi 2009. gada 9 mēnešos sastāda 11,5 miljonus latu. Salīdzinot, ja „A. A. & Būvkompanijas” kopīgais de vums budžetā šajā periodā ir apmēram 1 miljons latu, kas sastāda 9% no



Šajā grūtajā ekonomiskajā situācijā, iespējams, šī nebūs vienīgā diskusija par uzņēmējdarbības veicināšanu reģionā. Diskusiju vada Arvīds Apfelbaums.

OLĢERTAS SKUJAS foto

kopējais budžeta summas, tas liecina par ļoti veiksmīgu uzņēmējdarbību, — atāmēja nodaļas vadītāja Astrīda Ladīga, bet, runājot par vispārējām tendencēm šajā gadā būvniecības jomā, piebilda, ka Madonas nodaļas administrācijā teritorijā kopējais uzņēmumu skaits pat nedaudz ir pieaudzis, diemžēl neviens no jaunajiem uzņēmumiem nav deklarējis būvniecību kā pamatnozari. Būvniecības uzņēmumi, tāpat kā citu nozaru uzņēmumi, cinās par savu eksistenci. Nodokļu maksātājiem, kas nonākuši finansiālās grūdbēs, normatīvie akti paredz kārtējos nodokļu maksājumus sadalīt uz laiku līdz vienam gadam, vienojoties par parāda nomaksas grafiku un rēķinot vienu ceturto daļu no nokavējuma naudas. Pieprasot izziņas par nodokļu nomaksu, pozitīvs temrs par to tas, ka izziņa piešķinā tikt pagarinājuma summa neparādās kā aktuālais parāds. Tātad, regulāri sekojot līdz savai finansiālajam stāvoklim, uzņēmumiem ir iespēja piedalīties konkursos, iegūt jaunus pasūtījumus un atstāties.

### Nākotnē tomēr rada bažas

— Patlaban noslēgtie līgumi un aprēķinātā naudas plūsmā pozitīvi ļauj plānot 2010. gada pinno pasugdu, bet tālāk ir pilnīga neziņa, līdz ar to iespējama daudzu darbinieku atbrīvošana. Sogad uzņēmumi piedalījies 35 valsts iepirkumu konkursos, un tikai trijos esam uzvarējuši un noslēguši līgumus. Salīdzinot ar citiem gadiem, tas ir gaužām niecīgs pasūtījumu skaits, jo privāto pasūtījumu gandrīz vairs nav. Konkurss tiek piedāvāta cena, kur peļņa vispār vairs netiek rēķināta, bet rada izbrīnu, ka konkurenti piedāvā par 20, 40 un reizēm pat 60% zemākas cenas. Secinājums var būt tikai viens — vai nu šie uzņēmumi gataojas bankrotēt un pasūtītāji iesaistīt nepatīkšanās ar nepabeigtu objektu, vai arī pēc laika paziņot — lūdzam papildu samaksu. Otrs variants — nemaksāt nodokļus un aprķāpt valsti. „A. A. & Būvkompanijas” nav pieņemams neviens no šiem variantiem, jo būt zāglim un melin nav nekāda goda lieta. Ja iepirkumu likumā tiktu ievērtos nosacījums un ņemts vērā pretendenta samaksātās nodokļu daudzums, tad daudzas negodīgas lietas iepirkumos beigtos, — savā vēstījumā uzsvēra Arvīds Apfelbaums, griežoties pie pašvaldību vadītājiem un jautājot viņu domas gan šajā problēmā, gan attiecībā uz to, kā pašvaldības varētu veicināt uzņēmējdarbību. No savas pusēs vēl pieāmejoj, ka ekonomikas atveseļošana visos piecos jaunizve-

dotajos novados iespējama ar dažādiem Eiropas Savienības finansētiem projektiem un publiskās partnerības projektiem. Tas dos darbu celtniecības uzņēmumiem, kuriem būtu jāzāntamo vietējie apakšuzņēmēji, būvmateriālu ražotāji (smiltis, grants, šķembas, kokmateriāli utt.), vietējie tirdzniecības uzņēmumi, vietējie servisa uzņēmumi. Savukārt tas ļautu saglabāt esošos un radītu jaunas darbavietas, pieaugtu nodokļu maksājumi, saglabātos vai pat uzlabotos iedzīvotāju labklājības līmenis.

### Instrumentārijs ierobežots

— Pašvaldībai instrumentārijs jaunu darbavietu radīšanai ir ļoti ierobežots, — atzina Madonas novada domes priekšsēdētājs Andrejs Čelapiters. — Tas, ko mēs varam darīt, un kuru nozari faktiski pašvaldības ir pacēlušas, saistās ar tūrisma atstāstību. Kopš 2007. gada, kad mūsu rajonā nebija pat lāga, kur pusdienas paēst un nakti pārgulēt, ir izveidotas 1000 un vairāk mitnes vietas. Lai tikai būtu pakalpojumu ņēmēju tik daudz! Vēl viena joma, kas izauga tiešas mūsu aktivitātes rezultātā, ir celtniecība, sākot jau ar 90. gadu beigām ar tādiem objektiem kā slimnīca, muzejs, skolu renovācija utt. Cita lieta, ka šajos konkursos uzvarējušās ne vienmēr ir vietējas firmas, jo mums ir uzticēta sabiedrības nauda un ar to ņelieku naudu maksimāli daudz jāizdara — tātd jāizvēlas izdevīgākais piedāvājums. Tācu uzņēmējams ir jāizpilda ne tikai tas, ko viņš apsolījis savā piedāvājumā, bet arī jāpāņelna uzņēmuma atstāstību utt. Līdz ar to tā ir lielākā dilemma. Es uzskatu, ka mums ir veicies ar ūdenssaimniecības projektu Madonas pilsētā, kur strādā jūsu būvkompanija, jo ar savējiem tomēr strādāt ir vieglāk. Kas sagaida nākotnē? Vēl priekšā ir divu pilsētu bērnudārzu — „Saulīte” un „Priedīte” — renovācija, un turpinās finansējums urbānās vides sakārtosānai — respektīvi, 9 pilsētas ielu asfaltēšanai. Dienas kārtībā ir IAD projekti par 350 tūkstošiem latu, vēl daži darbi, un tad jāskā cīnīties par jaunu finanšu piesaisti. Kas attiecas uz iepirkuma likumu, mūs kā pašvaldību pirmnā kārtmā interesē iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Un mēs varētu mēģināt pie iepirkuma līguma slēgšanas ņemt vērā šo pozīciju.

— Pašvaldības galvenais uzdevums ir sakārtot infrastruktūru, jo ikvienam, tajā skaitā uzņēmējam, nepieciešams dzīvot sakārtotā vidē, kur pieejama skola, veselības aprūpe, brīvā laika pavadīšanas iespējas utt.,

— atzina Ērgļu novada domes priekšsēdētājs Guntars Velciņš. Viņam piekrita arī Varakļānu novada domes priekšsēdētāja Modra Vilkasne, bet attiecībā uz negodprātīgu nodokļu maksāšanu un valsts krāpšanu Guntars Velciņš pieminēja, ka var jau mainīt un uzlabot likumus, bet, ja nemainīsies katra cilvēka personiskā attieksme un domāšana, būs grūti ko panākt.

### Izsaka priekšlikumus

Rīgas Tehniskās universitātes profesors Jānis Vanags uzsvēra, ka šī konferencē varētu būt sākusms nopietnām pārdomām un darbiem uzņēmējdarbības sekmēšanā reģionā. — Jebkurās valstīs un pašvaldībās ir veicināt iedzīvotāju labklājības līmeni paugstināšanu, — atgādināja Jānis Vanags, bet, runājot par iepirkumu likumu, uzsvēra, ka īstenībā viss likumi un normatīvie akti jau kopš to pieņemšanas brīža ir vairāk vai maānk novecojuši un sadalāmi divās daļās — veicināošs un bremzējošs. Pašvaldības ir visefektīvākās avots normatīvo aktu pilnveidošanai, jo tās vislabāk redz, kas notiek uz vietas. Pašvaldībai ļoti viegli īstenot likumdošanas iniciatīvu, lai arī tas nekur nav rakstis. Arī, protams, kur savu partiju pārstāvēniecībā var ļoti daudz ko panākt.

Jānis Vanags ieteica padomāt par reģionālo uzņēmumu asociāciju un asociācijas organizatoriskās lietas uzņemties pašvaldība kopā ar uzņēmējiem. Tāpat ir izstrādāt sociālekonomiskās attīstības stratēģiju, ko balstīs uz to, kas ir spēcīgās, kas — vājās pusēs un kādas ir reālas iespējas — tā ir ļoti laba maģistra darba tēma. Vai arī otra tēma — pašvaldības ietekme uz uzņēmējdarbības atstāstību, jo īstenībā tas ir kā rōka ar cimdū: nekād neradīsim materiālo labklājību, ja neradīsim infrastruktūru, ja nerūpēsimies par ekonomiskās dzīves aktivizēšanu, — tālāni izteicās Jānis Vanags. — Tāpat arī tiesiskio un politiskio apzūpi ar mietu nevā izmainīt. Varbūt vajadzētu sarīkot konferenci, kurā apvienotu teoriju ar praksi, jo, ja neveidosim diskusijas, apzūņas veidošana ir kritisks jautājums.

Andrejs Čelapiters gan iebilda, ka visi šie priekšlikumi ir vēlāmā formā. — Teorija ir laba lieta. Mēs jau ikdienā to visu darām. Mēs 2005. gada Madonas infrastruktūras salikšanas, piemēram, ir ieguldīti 25 miljoni latu. Es gribu dzirdēt konkrēti, kas ir vēl neizmantots un uz ko vajadzētu vērst spēku plecu.

Tā ka diskusija paliek atklāta, un, iespējams, šī nepaliks pirmā un vienīgā tikšanās. ■